

अधूत (von वृत् mit अधि) 1) adj. a) *aufgetragen, aufgesetzt; sich erhebend über:* इयमेवर्गमिः साम (diese, d. i. die Erde, ist die R. k., Feuer das Sāman) तदेतदेतस्यामधूतधूतं (ÇAṆK.: अधिगतमुपरिभावेन स्थितम्) साम तस्मादधूतधूतं साम गीयते KĀND. Up. 1, 6, 1. Nir. 4, 16. — b) *reich* (अधिकवृद्धिमुक्त, समृद्ध) DHARANI im ÇKDr. — 2) m. ein Beinamen Çiva's H. an. 3, 188. MED. dh. 6. — 3) f. ०७१ eine Frau, deren Mann nach ihr noch andere Frauen genommen hat AK. 2, 6, 4, 7. H. 527. an. 3, 188. MED. dh. 6. MBH. 2, 2332.

अधूत (von f. अधि + ऊधन् f. ein über dem Euter befindlicher Körpertheil: ऊवध्वसाधूतधूतविनिष्टेषु समुच्चयः KĀTJ. ÇR. 1, 2, 21. लोमालीलाधूतधूतपुरीतं चेच्छन् (sc. अवध्याति) 6, 7, 11. अधूतधूतौ क्वात्रे (sc. दध्यात्) 9, 5.

अध्येतृ (nom. ag. von इ mit अधि) Leser RV. PRĀT. 15, 4. SIDDH. K. zu P. 4, 2, 60. und zu 5, 4, 74. तदध्येतृवाचिनां दृढः 2, 4, 3, Sch.

अध्येतव्य und **अध्येय** part. fut. pass. von इ mit अधि Vop. 26, 25.

अध्येषण (von इप्, इच्छति mit अधि) 1) n. Bitte Vop. 25, 22. — 2) f. ०णा dass. NAIGH. 3, 21. AK. 2, 7, 32. H. 388. Nir. 7, 15.

अधि (3. अ + धि von धर्) adj. *unaufhaltsam* AV. 5, 20, 10 (s. u. अधिषवण 2.) Man könnte übrigens auch an eine Verwechslung mit अधि denken.

अधिगु (अधि + गु) 1) adj. (nom. pl. अधिगावः) *unaufhaltsam, unwiderstehlich:* यदधिगावा अधिगु इहा चिद्रेका अधिना क्वामहे RV. 8, 22, 11. यो राजा चर्याणीनां याता रथैर्मिधिगुः 59, 1. न देवो नाधिगुर्जनः 82, 11. वृत्तुरधिगावः पर्वता इव 1, 64, 3. von Indra 1, 61, 2. 6, 43, 20. den Aṣvin 5, 73, 2. Soma 9, 98, 5. Agni 3, 21, 4. 8, 49, 17. — 2) m. Name einer alten Thieropferformel, welche mit der Anrufung Agni's unter der Bezeichnung अधिगु schliesst. ÇAT. Br. 13, 5, 1, 18. 2, 1. AIT. Br. 2, 6, 7. Nir. 5, 11. Roth, Nir. XXXVII. fgg. und Erl. 62. — 3) N. pr.: यामिः शंताती भव्यो ददाप्रुषे भुव्यं यामिर्वयो यामिर्धिगुम् RV. 4, 112, 20. येना दशवमधिगुं (vielleicht zu 1.) वेपयत् स्वर्णम् । येना समुद्रमाविद्या तमीमहे 8, 12, 2.

अधिन (3. अ + धिन von धर्) adj. = अधिः इति चिन्मन्युमधिनिस्त्वादात्मा पशुं देदे RV. 5, 7, 10. Sā. = अधृत, अधृष्य.

अधियमाण (3. अ + धियमाण part. praes. pass. von धर्) संज्ञायाम् gaṇa चार्वादि.

अधुव (3. अ + धुव) adj. 1) *nicht fest, ablösbar;* ein Glied heisst अधुव, wenn dessen Verlust nicht den Tod nach sich zieht, P. 3, 4, 54. यस्मिन्नेह क्विन् प्राणी न ध्रियते तदधुवम् Citat beim Sch. — 2) *nicht beständig, schnell vergehend:* अधुव यौवनम् R. 3, 61, 34. — 3) *nicht bestimmt, ungewiss:* अधुवश्च रणे जयः R. 5, 37, 11. यो ध्रुवाणि परित्यज्य अधुवाणि नियते PAṆKAT. II, 144.

अधुप m. eine schmerzhaft harte und rothe Anschwellung in der Gegend des Gaumens (Hessler: angina) Suçr. 1, 306, 7. 92, 5.

अध am Ende einer Zusammens. nach Präpositionen = अधन् P. 5, 4, 85, Vop. 6, 83.

अधग (अधन् + ग gehend) P. 3, 2, 48. 1) adj. f. आ auf dem Wege befindlich ÇAṆK. Br. 2, 9. in Ind. St. II, 294, 18. — 2) m. a) Reisender AK. 2, 8, 4, 17. H. 493. M. 8, 341. 11, 1. R. 5, 4, 13. Hit. 83, 8. — b) Kameel

TRIK. 2, 9, 23. — c) *Maulthier* RĀGAn. im ÇKDr. *) — 3) f. ०गा der Ganges TRIK. 1, 2, 30.

अधगत (अधन् + गत् gehend) m. Reisender P. 5, 4, 40, Sch.

अधगभोग्य (अधग + भोग्य) m. des Reisenden Labsal, N. der Spondias mangifera, TRIK. 2, 4, 8. — S. आघात.

अधगमन (अधन् + गमन) n. das Reisen ÇKDr. u. अधन्.

अधजा (von अधन् + ज) f. N. einer Pflanze, = स्वर्णलीवृत्त RĀGAn. im ÇKDr.

अधन् m. Up. 4, 117. in Ableitungen Vor. 7, 10. 1) Weg AK. 2, 1, 15. 3, 4, 32. TRIK. 3, 3, 225. H. 983. an. 2, 257. MED. n. 35. समानो अधा स्वर्लो-रन्तः RV. 4, 113, 3. अधनो देवयानान् 72, 7. नृहि तेषाममा च नार्धसु वारुणेषु । ईशे रिपुर्धर्शसः 10, 185, 2. 1, 42, 1. 8, 27, 17. VS. 9, 13. AV. 13, 2, 14. u. s. w. नैकः प्रपद्येताधानम् M. 4, 60. योजनं वाधनो व्रजेत् 11, 132. मरुद्धानमपि च गतव्यं कथमीदृशैः N. 19, 15. गवा प्रकृष्टमधानम् 12, 82. अपि लङ्कितमधानं वृष्ये न RAGH. 1, 47. भवान्वाक्येदधशेषम् MEGH. 39. उ-लङ्कितधा 46. Entfernung: क्रयविक्रयमधानं भक्तं च सपरिव्ययम् । योग-नेमं च संप्रेष्य वणिजो दापयेत्कारान् M. 7, 127. यतश्चाधकालनिर्माणम् P. 2, 3, 28. VArtt. 4. Reise: सकामौ अधनस्कुर्वन् VS. 26, 1. यथा वै सम्राणमकाल-मधानमेव्यत्रयं वा नावं वा समाददीत ÇAT. Br. 14, 6, 11, 1. (= Bṛh. Ār. Up. 4, 2, 1.) 3, 2, 4, 19. 5, 1, 3, 13. 3, 11. 13, 4, 14. KĀTJ. ÇR. 15, 3, 13. दीर्घाधनि यथा-देशं यथाकालं तरो भवेत् M. 8, 406. अध्यान्समर्थानधनि तमान् N. 19, 12. अध-धम R. 2, 72, 5. MEGH. 17. 53. मार्गिणाधकालमच्छिदा VId. 33. das Reisen (Gegens. आस्या): अधा वर्णकफस्यैत्येतैकुमार्यविनाशनः (die 5te Bedeu- tung bei Wils. beruht wohl auf einem Missverständniß einer ähnlichen Stelle) Suçr. 2, 142, 21. Bildl. Zugang, Hilfsmittel, Hilfsbuch: एकविंश-त्यधुक्तमवेदमृषयो विदुः । सक्तन्नाधा सामवेदो यनुरेकशताधकम् ॥ अधा देवगतिः शाखा इति पर्यायवाचकाः । Verz. d. B. H. 12; vgl. weiter unten u. 3. — 2) Zeit TRIK. 3, 3, 225. H. an. 2, 257. MED. n. 35. — 3) = संस्थान H. an. MED. Andere lesen शास्त्र ÇKDr. — 4) = अध्वस्कन्ध (sic!) ÇKDr.: अध्वस्कन्ध dies. Andere lesen स्कन्ध ÇKDr. — 5) Luft NAIGH. 1, 3. be- ruht wohl auf irriger Erklärung vedischer Stellen. — Vgl. कृत्वाधन्, प्राधन्, व्यधन्.

अधनीन (von अधन्) m. Reisender P. 5, 2, 16. 6, 4, 169. AK. 2, 8, 4, 17. H. 493. JĀGAn. 1, 111.

अधन्य (von अधन्) m. Reisender P. 5, 2, 16. gaṇa गवादिः AK. 2, 8, 4, 17. H. 493. AMAR. 11.

अधपति (अधन् + पति) m. Herr der Wege: अधनामधपते VS. 3, 33. KĀTJ. ÇR. 9, 8, 25.

अधर्यत् (part. von einem denom. von अधन्) laufend, rasch: अधर्यतो कुर्यात्स्वा वरुति AV. 13, 1, 42, 36.

अधर् m. 1) eine religiöse, liturgische Handlung, Gottesdienst, heiliger Dienst, ceremonia (ein weiterer Begriff als यज्ञ) NAIGH. 3, 17. AK. 2, 7, 13. 3, 4, 163. H. 820. MED. r. 106. स सुक्रतुः पुरोहितो दमे दमे ऽमिर्व-ज्ञस्याधर्यस्य चेतति RV. 4, 128, 4. कस्य ब्रह्मणि नृपुष्युर्वनः को अधर् म-रुत आ वर्तत 163, 2. अस्माकं नोप्यधर्मस्माकं यत्तमाङ्गरः । अस्माकं प्राण-

*) Die Bedeutung Sonne bei Wils. und im ÇKDr. beruht auf der fal- schen Lesart गगनधजाधर्गो H. 97.

